

FOAIE LITERARĂ

Pentru redacție responsabilă :

LUCREȚIA RUDOW-SUCIU.

Apare o dată pe săptămână (Duminică).

PREȚIUL :

Pe un an . . . . . 4 fl.
Pe jumătate de an 2 fl.
Pe un pëtrar de an 1 fl.

Pentru România și
străinătate 14 frc.

Editor și proprietar :

Dr. W. RUDOW.

Logodnica contelui Stuart.

— Povestire din viața Românilor bihoreni. —

De L. Rudow-Suciu.

(Urmare).

Beta se sculă și începu să se primble cu mamă-să prin chilii. Aflară deja o mulțime de oaspeți beți, însfirșit deteră și de Tachi care abia le mai cunoștea.

Soacra sa pusă îndată niște chelneri să-l ducă într'o chilie separată și să-l pună pe pat. Medicul observă într' un ton de scuză : Tachi s'a dedat prea mult cu viața de holtei, asta nu se poate schimba ca o cămașă."

Beta par' că nici nu auzi, o mișcare nervoasă dete a înțelege medicului că ea n' avea lipsă de mîngăerile lui și doria să fie singură.

După ce el se dusesese, ea se așeză pe un scaun lângă fereastră privind dusă în spre afară unde asfinția soarele. Nu plîngea, dar îi ardeau ochii, capul îi era ferbinte și ea resimția această purtare ca o umilire nemai pomenită.

Soarele asfinți. Sunau șese, șapte, opt, nouă, zece, unsprezece, însfirșit douăsprezece oare, fără ca Tachi să se fie mișcat.

Apoi se sculă Beta care pân' atunci șezuse tăcută și îngendurată, și se dusă în chilia servitorilor. Aici ea dete de vizitiul care dela apus de soare încoace și mai până acum tot dusesese acasă unul după altul pe oaspeții beți, deci încă era destul de treaz, și-i zise să pună caii.

„De ce ?“ întrebă el.

„Asta nu-i treaba ta !“ răspuse ea scurt.

„Trebue să știu oare am să plec numai prin oraș sau mai departe.“

„Mai departe, cu mult mai departe, drumul însel cunoști, l-ai făcut de mai multe ori în săptămânile din

urmă,“ răspuse ea cu o espresie de hotărîre inderetică, încât omul începu să înțeleagă și întrebă : Voiți doară să plecați acasă ?

Când Beta nu răspuse, el urmă : „Asta doară ar trebui s'o știe domnul !“

„Domnul e beat tun de șese oare încoace, deci eu-s stăpână aici !“ strigă Beta, eșită din fire.

„De ce n'o spuneți mai nainte ?“ întrebă vizitiul se sculă, dete un semn servitorului din prăvălie să vie și el și urmă : „Unde-i domnul ?“

„Ți-am mai spus că-i beat !“ strigă Beta, vizitiul însel răspuse liniștit : „Las' pe mine, eu știu să vorbesc cu dsa !“

Pecând amândoi își căutară stăpânul, Beta se dusă la tatăl ei, dar și pe dînsul îl învinseseră vinurile cele bune, ca și pe toți oaspeții. Zărind-o el se sculă, ce-i drept, pentru a-i arăta că e încă treaz, când ea însă declară că vrea să plece, el zise numai : „Acum nu se poate, doară e întunec beznă !“

Asta o repeți de mai multe ori și Beta înțelegea c'ar fi degeabă dacă ea ar vroi să-i esplice motivele sale. Mamei însă nici nu încercă să-i le spună, căci știa din capul locului ca ar primi numai o lecție strașnică despre poziția de servitoare ce o are nevasta față cu bărbatul ei.

Sleită de tot ea căzu pe un scaun, dar nu după mult auzi un tropot, eși și văzu cum cei doi servitor scoteau pe Tachi din ușă afară. Vizitiul îi ținea capun sub gura fântanei pe când servitorul scotea apă din

răspuși. Tachi horcăi ca și cum ar fi gata să se înnece și-și pusese mâna la cap, la ce vizitiul îl îndreptă și zise: „Doamna vrea să plece acasă.“

Din ferești eșia lumină destulă încât să putea vedea cum el își venia în ori.

„Acasă...“ mormăi el abia pe jumătate deșteptat.

„La Valea mare,“ explică vizitiul și servitorul adaogă liniștit: „V'afi cununat eri.“

De odată Tachi se trezi de tot, se smunci din mâinile vizitiului și strigă: „La naibă, ce ați făcut cu mine?“

„Nimic domnule, vinul, vinul cel bun e de vină.“

„Nu, trebuie să-mi fie versat cineva nu știu ce în păhar. Eu știu foarte bine cât pot bea.“

„Cui să-i treacă prin cap, o așa prostie?“ obiecționă vizitiul dând din cap. „Toți ceilalți au pățit-o asemenea; jumătate din oaspeți i-am dus deja acasă, a trebuit să-i pun pe căruță și să-i iaș jos ca pe niște saci de făină, până ce acum doamna zise că vrea să plece.“

„Nu-i s'ar putea lua în nume de rău!“ adaogă servitorul clipind din ochi.

„La naiba!“ strigă Tachi, își ridică ochii și fiind orbit de lumina care eșia din ferești văzu numai acum pe Beta care stătea în ușa deschisă.

„Beta dar ce vei gândi tu despre mine?“ se scuză el, pășind spre ea, acum cu totul treaz și văzând privirea ei severă, aproape cruntă.

„Asta cred că ți-o spun mai bine între patru ochii,“ răspunse ea pe nemțește, în ton foarte energic.

Tachi rămăsese locului cu o mutră cam trăsniță. — Ce? Această ființă blândă care părea că nici nu are voință proprie, cutează așa ceva? Cine ar fi gândit-o?

Ea însă merse înainte fără să privească înapoi, un chelner se grăbi a-i deschide ușa și ea eși pe stradă. Tachi îi urmă cu față posomorită și nici nu îndrăsnea să priviască în fața chelnerului care ori cât se străduia, nu putea să suprimă un zimbet puțin măgulitor.

Ei trecură strada, Beta trasese clopețelul, servitoarea somnoroasă le deschise, și după ce părechia intrase în hilie, ea îl înfruntă cu ochi scânteitori și îi zise: „O jumătate de noapte te-am așteptat pe tine; nu-i decât just să mă aștepti tu cealaltă jumătate. Eu nu sunt servitoarea ta, înțelegi?“

Înainte de ce soțul înmărmurit ar afla un cuvânt de răspuns, ea intră iute în chilie și încue ușa. Tachi ridică pumnii și par' că vroi să se repezească spre ușă, dar un sgomet din tindă îl făcu atent că nu sunt singuri în casă. El își încuia de asemenea chilie și mai aflând o sticlă cu țuică își căută mângăierea în ea, la urmă o și află și adurmi ea mort.

9. Părechia.

Dimineața următoare, când Tachi intră în chilie, el află pe Beta deja lângă masa cu cafea arangiată cu

mult gust. În simpla haină de casă ea părea atât de răpitoare încât privind-o supărarea sa să potoli, el să împacă cu ea, ea îl întimpină cu o sărutare ca și cum nu s'ar fi întemplat nimic, și numai după ce amândoi băură cafeaua, ea începu privindu-l serios:

„Acum deci suntem soți dragul meu. Ca nevastă-ta am să te stimez și iubesc totdeauna, precum e dato-rința mea, dacă tu vei face asemenea, precum e dato-rința ta. Nu-i așa?“

El privia în jos nedumerit, iar ea urmă: „Eu m'am crescut altfel decât cele mai multe fete, asta ai știut-o, și te țin de prea înțelept decât să-ți fii luat o nevastă cuminte dacă îți era de ajuns o slută mută. Am dreptate?“

El roși de tot fără să răspundă. De odată bătu la ușă doamna Gale strigând de afară: „E permis hulubașilor mei?“

„Da!“ strigă el, îmbrățișând pe Beta și sărutând-o cu foc.

„Deci toate-s în rînduială, asta mă îmbucură,“ zise întrând mama lor cu o deosăbită mulțămire.

Ea veni spre Beta, o sărută, la ce și Tachi sărută mâna soacrei sale. Ea întrebă apoi: „Mai aveți cafea pentru mine?“

Îndată Beta umplu o ceașcă nouă, și când nu peste mult timp veni și tatăl Gale, nici el, pe care confortul neobișnuit al casei bogate-l impresionase în mod cel mai plăcut, nu putea să nu se declare de foarte mulțumit. După ce își sorbise cafeaua, el își aprinse tutun din cel mai bun, se întinse pe un scaun de legănat și începu a se bănăni lin, închizându-și ochii pe jumătate.

După prânz el plecă fiindcă avea trebi oficioase, crezându-se cu totul liniștit despre viitorul fiicei sale, căci Tachi folosise învățătura ce i-o dăduse Beta și se purta cât se poate de prevenitor nu numai față de ea, ci și față de socri, și în urma acesteia, Beta era de o amabilitate răpitoare care par' că trecea chiar peste așteptările mamei sale, care privind-o se arăta mulțumită din cale afară. Ea mai rămăsese câteva zile „pentru a aduce toate în ogașul lor“, precum zicea. Tachi n'avea nimic încontra, din potrivă, o vedea cu drag, căci el trebuia să fie ziua întreagă în prăvălia cea nouă și magazinul cel mare din o casă alăturată ce si-o cumpăraseră. Și fiindcă el, ori cât de cuminte să fie în ale negustoriei, totuș nici de departe nu putea prețui îndejuns comorile cari le ascundea sufletul Betei, el o ținea de o femeie ca celelalte și urma sfatul zicătoarei: Pază bună trece primejdie rea.

Când sara venia la ea, el era atât de obosit încât nu mai avea poftă să iasă din casă; afară de asta rana ce o primise prin respingerea invitărilor sale, încă nu se vindecasese de tot.

Înainte de orice însă primi pentru jignirea această care i-o causeră societatea, o satisfacțiune strălucită, fiind numit în ciuda tineretelor sale membru în

consiliul comunal. Acum avea prilej să-și arate bogăția și să hotărî să se folosească de el.

Pecând el încă se gîndi ca să deie un banchet precum era datina, ori un bal avînd în vedere că abia se însurase, timpul se făcu rece.

Beta care afla mare plăcere în sportul de ghiată, auzind că ghiata e bună, merse acolo, precum făcuse până acum ca elevă a scoalei de fete din Arad și în iarna trecută acasă. Vezînd mai multe femei la mal, ea se așeză pe lăvița pusă acolo, își pusă patinele, și eși pe ghiata strălucitoare ca o oglindă fără a băga de samă pe domnișorii cari căscau ochii la ea.

Numai când după cîtva timp se întoarsă, văzu că femeile toate stăteau încă la mal, deci după aparență nici nu vroiau să iasă pe ghiată. Totodată observă că aproape toți domnișorii veniau în urma ei. Ea alergă deci înainte, dar suita de domnișori o ajunse; ea se întoarsă de odată și grăbi napoi, supărată de propria-i neprevădere, mai puțin pe domnișori, știea doar și ea că e frumoasă. Chiar voi să părăsească ghiata când văzu că pe lăviță șed câți-va oficeri întorcându-i pe jumătate spatulele. Ea trecu deci mai departe legănându-se lin și măiestos, trăgînd arcuri largi pe ghiată.

De odată se sculă unul dintre oficeri și ea recunoscu pe Stuart.

(Va urma.)

Cate-va cuvinte despre etymologicum magnum și despre etimologia română.

Dintre învățații cari au scris despre „Etymologicum magnum Romaniae“, cei mai mulți, cu tot dreptul, au lăudat lucrarea aceasta; alții au reprobato; de îndreptat însă până acuma n'a îndreptat-o nimeni, pe cât știu eu, cel puțin. nu temeinic, anume dovedind toate spusele cum se cade. De aceea, cred, că ar fi timpul să se facă odată și aceasta. Cuvintele turcești le-am tratat deja în „*Zeitschrift für romanische Philologie*“, deci le las la o parte: în locul lor îmi iaș voia de a adăoga niște nouă etimologii latine. Mai am aflat destule nelatine și încă vr'o mie de cuvinte cari nu se află în nici un dicționar, acestea însă ar cere prea mult loc, și nici nu e de interes general.

Pentru a aminti și o scăpare din vedere, fie observat că *acarniște* trebuie pus înainte de *acarniță*.

Achilimit, în pace, fără îndoială de la ung. kellem, plăcere, favor și asemeni.

Acie, un fel de medicină, doftorie, băcănie, „Convorbiri litarea“, 25 p. 608.

Adimante, diamant, „Familia“ 19, 170.

Advon, lat. grec. nartex, partea principală a besericii bizantine, Odobescu 1, p. 389.

Aftocrator, grec., samodereț, despot. Analele acad. ser. 2 an. 10, vol. 2, 383.

Agape, cină comună, nemț. *Liebesmahl*, Odobescu

1, 442. În loc de „*vechii agapi*“ trebuie scris: *vechile*; cel puțin după limba grecească, unde *agape* e feminin.

Agire. „Convorb. lit.“ 17, 287: *secerele* cu zimții de *agirele*. Pare a veni din giur, adică rotunde.

Ală, ale, după Hasdeu, fără îndoială din *vechii Aloades*, „căci:

1. „amîndouă sunt figuri fantastice.“ Asta nu dovedește curat nimic. Și *elefantul* și *șoaricele* sunt animale sugătoare, totuși foarte deosebiți.

2. „amîndouă de sex masculin.“ De unde? . . . Dacă alé se compară cu *smeu*, poate fi și de sex fem., precum *cere* și *limba*. Vezi „Familia“ 26 p. 67, *alele*, pentru că *ele* să se sperie.

3. „sunt tot-d'a-una „câte două“. Nu scrie Hasdeu pag. 678: ori unde doi se întîlnesc, încep...? Dacă ar fi numai 2, trebuie să fie scris: ori unde amîndoi..

4. „nimicesc grăul“. *Alele da*, dar *Aloades*? Dacă *Omer* zice: „Cresc mîncînd grăul câmpului“, se știe că „mîncînd“ e un așa numit adjectiv pitoresc și nu înseamnă alta de cât: „cresc fiind-că mîncă grău“.

5. „aruncă pietre“ Asta o fac mai totți demonii vîntului, deci nici asta nu e nimic caracteristic. Hasdeu însuși zice pag. 678. că *ielele* răstoarnă totul, asemenea *rusaliile*, *vîntoasele* șcl.

6. „sunt incubi“. Și trăsătura aceasta e atît de lătită în cât, spre pildă, *Laistner* („Das Rätsel der Sfinx“) a derivat mai toate ființele mitologice din *incubi*. De și asta e foarte unilateral, totuși nu e cu totul fără motiv.

Așa dară No. 1 nu dovedește nimic, No. 5 și 6 numai o înrudire foarte de departe; No. 2, 3 și 4 sunt false. Pe de altă parte *alele* pricinuesc și boale, despre ce nu-i vorbă la *Aloades*, dar același lucru îl fac *ielele*. Cu acestea deci, *alele* sunt identice, ceea ce dovedește mai ales numele lor, derivînd amîndouă din *latinul illae* sau *illas*.

Alipon, o plantă, „Tribuna“, Sibiu, anul 6. Care plantă?

Alimpești pag. 902, ar trebui să se afle pag. 880.

Amar în: atît amar de vreme e din cuvînt în cuvînt germanul: so bitter lange Zeit. Deci n'are nimic a face cu „mare“, care e de prisos pre lângă: atît.

Amathie, lipsă de instrucțiune, Odobescu, scrieri vol. 1, 301, grecește asemenea.

D'a'mboiselea, cuminte, precaut, „Revista crit. literară“ an. 1 p. 383. De la slav. *boisia*: teme-te! cu terminațiunea *lea*, vezi altmintrelea și altele.

Amin nu înseamnă exact „așa să fie!“ ci: într'a-devăr; de aceeași rădăcină sunt *aman*, *amanet*.

Amușuluesc a urmări, goni (fiere). Hasdeu o derivă de la ung. *messze* lătni. Aceasta însă nu înseamnă: a simți de departe, ci: a vedea departe, nici nu se potrivește întru cât privește forma. Slovește „*mysliv-ec*“ înseamnă: vîntător, în sens propriu următor, gînditor,

din slav. „mysli“ gënd. Mysliv-ati deci cu a prepus, aproape din literă în literă amuș(u)lu-esc.

Anodin neimportant, „Revista nouă“ 4, pag. 228. Cuvânt grecesc: fără dureri, fără griji.

Aoace nu înseamnă aici, ci de colo, cel puțin în Bihor.

Apichie, Analele academi. ser. 2, an. 10. Mem. 387. Se esplică „stup de albină“, este însă grecescul apoikia, colonie.

Aprobăluesc, Magazin istoric 2, 255, mai corect de cât aprovăluesc ibid. p. 253 (poate numai greșală de tipar), căci înseamnă a ținea, dura (timp). de la rus. probavliati urma, fortsetzen, folytatni.

Arapușca, după Hasdeu din harpiia. — De la arap ca muerușcă din muere.

Aret esplică Hasdeu în scrierile cele mai vechi ca: provocare, desfidare, ca s'o amestece cu arët. Totuși e ușor de înteles că aret aici nu i alta de cât aret împrejurime, cel puțin sensul acesta (reservă) se potrivește ori unde. Se înțelege că aret nu vine de la ung. erre'tt „aici“, ci pare a zace cu mult mai aproape. Adecă, dacă considerăm întrebuintărea cuvântului „ficio-rul-merge în aretul fetei“, vedem că arët e cam aceeași ca și urmă. Urma însă e înderët (inderetro) ceea ce franțuzește e arriere (lat. adretro. Acesta din urmă însă e românește aret. Cf. franc. après după și auprès aproape, germ. nach și nahe, asemenea.

Arhonda vine de la grec. arhon, nu le la arhos

Arihmandă tatnară. Alecsandri teatru 19, 26, cuvânt de ocară sau blestem jidovesc. Neavând limba evreiască cuvinte cari seamănă cu acestea, ori cât de puțin, ele trebuie să fie tare schimonisite, dacă peste tot sunt evreești.

Arius, pare a fi ungur. aljas, de aceeași semnificațiune.

Arș, pare a fi de origine nemțească.

Arșini din Hercynia e foarte ingenios, dar tot atât de riscat.

Arvună, grec. arrabon, de la ebraicul eraben.

Aspida, pavăză, Anale acad. ser. 2 an. 10 mem. 383, cuvânt grecesc.

Astrăgaci nu de la esztergázni, ci mai bine de la esztergavas. Mai verosimil însă este că cuvintele unguerești vin de la cel românesc, care el însuși își trage originea de la grec. Astragalos.

*Aș*¹ nu-i alta de cât ung. az, care se întrebuintează tocmai în acelaș mod.

*Atac*¹ (de apoplexie). Cum cine-va poate afla în cuvântul acesta grecescul ektikos în loc de atac¹ (franc.), asta n'o înțeleg.

Aud, pag. 2112 Hasdeu ne provestește că lupul n'aude bine, căci se numește în provești „n'aude“. Inșă deși și Vulcan scrie acelaș lucru în Familia 29.496, n' nu e nu, ci na, precum arată n'a vede la Hasdeu, care se înțelege că ar trebui scris na vede

prescurtat din na „Vede bine“! vezi Pop Reteganu, Povești ardelenesti vol. 3. nr. 3.

Avalim e contopit din evala și aferim.

Azmă. Familia 29.373 în loc de a(gh)iazmă.

Acestea, despre vol. I. și II, s'au tipărit dedemult.

Observările mele despre vol. III nu de mult am trimis să fie tiparite și neavând timp să citesc întregul volum de nou, pot da aici numai ce mi-a ramas în minte, adecă:

Bacfon, un fel de tombac Convorb. lit. 17, 188. Se află și pacfon.

Baciu. Despre originea acestui cuvânt zice Hasdeu p. 2298: În toate dialectele turco-tătare tulpina bak înseamnă a privi, supraveghia, de unde prin sufixul ci, bakci supraveghietor. La Români acest cuvânt a dobândit forma baciu în sensul răstrîns de „supraveghietor de stână“ cu cari ambele, ca un fel de pecete curat românească, el a trecut apoi la Slavi și la Unguri.

În contra acestora e de observat:

Las' că bak-mak nu înseamnă tocmai supraveghia, ci numai a se privi țintă, căci amëndouă sensurile sunt destul de aproape unul de altul. Dar forma bakci există numai în fantasia cam viaoie a dlui Hasdeu, căci sufixul ci se leagă de-adreptul numai cu tulpine nominale: caic-ciu (nu caiciu) proprietarul unui caic șcl. lipindu-se de tulpine verbale, ia înaintea sa sunetul i, deci în loc de bakci e cu puțință numai bakigi, de unde nici dl Hasdeu nu va vrea să deducă baciu. Baciu nu e altă ce decât ungurescul (bács) báci, ce înseamnă un om cu vază mai mare, de aceea și mai marele stânei. Cuvântul e și prea lățit printre Unguri decât să fie împrumutat. Dl Hasdeu mai obiecționează că Români n'au împrumutat nici un cuvânt ciobănesc dela Unguri, dsa uită olum (ungurescul alom) ce ce află în scrierile lui Odobescu 3. 18.

Băhtisesc plictisesc, după Hasdeu pag. 2877 se derivă din turc. bahtsyz nefericit, și nu e grecesc. — Din contra, cuvântul e grecescul epahtis-o supăr, ceea ce e acelaș lucru ca plictisesc, pecând nefericit e cu totul alt ceva.

Balabüstă. Ovrei pronunță ba'al habbait: balaboit.

Balamuc înseamnă și casa nebunilor, adese ori în foile de dincoace.

Bărătui sau bărăștui trec prin ceva sau umblu, trag nădejde la ceva, pag. 3248.

Ungurescul beeredni. Forma cu ș s'a născut prin amestecul cu transitivul beeresztieni.

În Addenda înșfîrșit, pag. XXX dl Hasdeu mai amintește că baciu e în us și la Sașii din Ardeal, despre îndreptarea de mai sus însă nici un cuvânt.

Dacă Dsa crede că va ajunge mai departe fără de îndreptările altora, atunci trebuie să zicem: „Feriți sunt aceia cari nu vęd și totuș cred.“

(Va urmă).

I N P R A G.

(Unei poete.)

Tu torci pe prag — cu glas ușor
 Ne cânti mereu iubire,
 Mereu prin cântec cel fuior,
 Să schimbă'n dalbe fire!

Îar firele atât de moi
 De mâna ta să țese
 Cântând la doine în resboi,
 Cântând la doine-alese.

S'adună fete-'n jurul tău,
 Flăcăi mergând la luncă
 Cu drag te-ascultă: ei mereu
 Te-ascultă dela muncă.

Adesea'n cântec te oprești
 Și fusu-ți să oprește
 Ș-a țese dragă nu voești —
 Și asta ne măhnește!

A, cântă-ne cu glas ușor
 Mereu, mereu iubire
 Torcând mereu la cel fuior
 Torcând la dalbe fire!

I. Stanca.

Siluetă.

Decorul unei fecioare sunt ochii, în cari se reoglindează nevinovăția sufletului ei; iar M....ra are ochi negri, adumbriți de niște pleoape lungi și întunecate, cu o expresiune plină de dor și duioșie.

Și e „dulce la privire
 Ca un vis de fericire“.

Fruntea-i e senină. Seamănă cu fruntea ângerului din dreapta, dintră cei doi ângeri la picioarele madonei Sistine, depinși de Rafael.

Părul îi e negru ca peana corbului, buzele rumene, statura sveltă ca a unei Silfide, iar

talia subțire; încât toată ființa ei ți se pare trasă ca printr'un inel.

*Nici micuță nici nălțuță
 Potrivită și drăguță.*

Ca semne caracteristice are trei alunele pe obrazul stîng; cât ai impunge cu acul, iar d'asupra genei ochiului drept una singură cât tustrele de pe obrazul stîng. S'ar putea cu drept cuvânt numi: *Steaua luncii*.

Și Steaua luncii nu poate fi decât românească, iar M....ra e cu trup cu suflet *Româncă*.
Pecat că s'a născut muritoare.

Mitică.

D e l a L o g o j .

(Vorbe de petrecere).

III.

Altă dată apăruse avocatul serac de clienți B. . . pe un vestit hoț de cai. Aperarea a succes, hoțul a fost eliberat.

După multă vreme B. . . își întâlnește clientul la un tîrg mare al Logojului cu o mulțime de cai de vindut.

— *Dar ce mai faci, cum îți merge?* — își întreabă B. . . clientul, pe care nu-l mai vezuse, de când a stat pe banca acusaților.

— *Mulțamesc, bine.*

— *Apoi te scăpai atunci . . . și nici nu mi-ai mulțămit măcar . . .*

— *Dar Dumitale cum îți merge?*

— *Mulțamesc, foarte bine . . .*

— *Dacă e așa, atunci suntem împăcați, căci eu te am recomandat la toți, cei de o pănură cu mine. Mai bine nu ți am putut mulțami.*

*

Un moș își cumperase o căsuța și a venit la B. . . cu contractul, ca să-i facă transcrierea.

B. . . a primit cauza și după 14 zile moșul avea să-i plătească lucrul.

— *Cât ți-s datoriu pentru osteneala?*

— *Opt florinți . . .* Cam atîta iau advocații din Logoj pentru o transcriere.

— *Asta o fi prea mult; lasă-me cu patru* — zice moșul.

— *Nu pot.*

— *Dar cum să nu poți, dacă vrei . . . vezi, că sunt bătrîn și serac . . .*

— *Nu pot, moșule, căci atîta mi-i taxa, și dacă aude cine va, că ți-am lucrat mai ieftin, perd pecetul de fișcal.*

— *Dacă e așa* — șopti moșul lui B. . . în ureche, ca să nu-l audă cei ce erau de față —

lasă me cu cinci, și, la suflet, că nu spun la nime
'n lume . . .

— *Adă banii* — îi sopți înderept B. . . . —
dar s'ți țini vorba . . .

Moșul plăti și plecă în credință, că, dacă
n'ar fi om de vorbă, în toată clipa ar putea
nimici pe B. . . .

0

Cronica săptămînei.

Dela noi.

Conferința episcopilor gr. cat. ținută în 23 n. l. c. a decis, să îndrepte către Maiestatea Sa Împăratul și Regele Apostolic, prin mijlocirea guvernului ungar o reprezentățiune, în care să desfășure poziția de drept public a proviuței bisericești mitropolitane greco catolice române de Alba-Iulia și Făgăraș și să cêră preainaltul scut pentru drepturile ei.

*

Societatea pentru crearea unui fond de teatru român și-a ținut adunarea generală în Orăștie la 13 și 14 a c. sub presiunea dlui Iosif Vulcan. Adunarea a fost destul de cercetată și bravii români din Orăștie au dezvoltat un zel laudabil de a mulțami pe numeroșii aspeți. Din raportul comitetului se vede, că averea societății s'a înmulțit în anul trecut cu 5526 fl. 33 cr. urcându-se la suma de 108.865 fl. 29 cr. Cu ocaziunea adunării au mai încurs în casa societății frumoasa sumă de 1209 fl. 25 cr. Adunarea generală aproabă invoala încheiată de către comitet de librăria Ciurcu din Brașov pentru edarea unei „Bibliotecii teatrale“. Se decide ca pe viitor să participe la adunările generale întreg comitetul restituindu-se spesele efective, ce le ar avea cu adunarea, mai departe să se tipărească un anuar, unde să se publice protocolul adunării. Pentru anul viitor adunarea generală a fost invitată în Hațeg.

*

Masa studenților. În anul acesta „Masa studenților dela Albina a fost adese-ori cercetată de directorul și profesorii dela gimnasiul de stat, verosimil în urma vr'unui ordin mai înalt.

Joi în 17 l. c. v. a cercetat-o, în societatea directorului și d-nul Dr. *Gustav Heinrich*, profesor la universitatea din Budapesta și membru al consiliului regnicolar de instrucțiune publică, carele în calitate de comisar ministerial a asistat la examenul de maturitate la gimnasiul de stat și la cel ev. lutheran din Sibiu.

D-nul Heinrich s'a interesat de toate, de mâncări, de prețul lor, de ordine, de disciplină, de economie, etc. și a fost foarte mulțumit cu ce a vădut, s'a exprimat foarte măgulitor despre acea instituțiune, și despre modul cum este condusă, afirmând că „el încă n'a vădut așa ceva“

*

„*Nadlăcana*“, noua cassă de credit și economii s'a înființat în 3/15 l. c. în Nadlac sub președiua dlui A. Petrovici avocat de acolo, precum în Fovente. lângă Sibiu „*Cordiana*“ în 2/14 l. c. și „*Nera*“ din Bozovici își va ținea adunarea generală în 18 iul. și-si va începe activitatea cu un capital social de 70000 fl. cor. Terminul de subscriere e 5. iulie.

*

Himen. Dl Aureliu *Gramma* învățătoriu de stat din Bozoviciu și-a încredințat de fiitoare soție pe Dșoara

Mărioara *Savoian* învățătoare comunală din Bozoviciu. Li urăm de bine.

Valeria Cutean și Beniamin I. Pop și-au sêrbat cununia în Deva la 14. iunie.

*

Nou profosor român. Mercuri în 16 Iunie st. n. a. c. a depus cu succes bun censura din studiile: istorie și geografie, la facultatea filosofică a universității de aici, bravul tiner *George Vătășan*, fiul preotului român din Zoltán. Felicitările noastre!

*

Advocat nou. Dl G. Miclea își va deschide cancelaria advocațională în Alibunar, Banat.

*

Necrolog. Vrednicul nepot al neuitatului metropolit Șuluțiu, meritatul jude reg. pensionat *Dionisiu Șuluțiu*, cavalerul ordului Francisco-Iosefin a răposat în Turda la 17 l. c. în etate de 72 ani. Înarmorântarea a fost Sâmbătă, în 19 Iuniea n.

Răposatul a lăsat întregă averea sa spre scopuri școlastice culturale.

E vorba de o sumă de 20,000 fl. bani gata și acțiuni, din care se va face „*Fundațiunea Dion St. Șaluțiu*“ în scopuri școlastice-culturale.

Fapta aceasta nobilă, care a făcut surprindere și în cercurile mai de aproape ale răposatului, încununează frumos vieța lui și-î asigură un titlu de recunoștință înaintea tuturor Românilor.

Alexandru Bohățel, căpitan suprem pensionat al tostulu district al Năsăudului a repausat în 18 l. c. la Cluj în etate de 81 de ani.

Alexandru Bohățel, căpitan suprem al fostului district Năsăud, în pensiune, membru fondator al Asociațiunei transilvanice și proprietariu în Clușiu a fost un stâlp puternic al neamului românesc, carele nici-când nu și-a pregetat a se lupta pentru binele și interesul neamului său. În toate mișcările naționale serioase a luat parte activă, sacrificând mult. Prin moartea lui șirul bătrânilor luptători s'a rărit. În vec pomenirea lui!

Vasilă Albon preot în Vissia a repausat în 10 a c. în anul al 62-lea al etății și al 36-lea al preoției.

Din România.

Recunoștință camenilor nostri mari Aflăm, că în curênd poetul și fabulistul nostru *George Alexandrescu*, va avea bustul seu, ce se va ridica pe piața *Tîrgoviștei* din banii colectați la inițiativa doamnei *Smara*. Bustul va fi turnat din bronz, la școla de arte și meserii din București.

— Distinsului bărbat politic *M. Lahovari* i-se va ridica o statuă. Marele sculptor francez *Mércié*, autorul atâtor capete de operă a primit însărcinarea de a face această statuă.

*

Româncă distinsă. D-șoarei *Sarmisa Bilcescu*, doctor în drept dela facultatea din Paris și membră a societății de legislație comparată din Paris îi s'a acordat înalta autorisațiune de a purta insigniile de „oficer de Academie“ (Francia).

*

Academia română. Institutul Otteteleşanu (Publicațiune.) Cu începerea viitorului an școlar 1897--1898 se vor primi cinci spre-dece eleve în Institutul de fete de la Măgurele fundat de Ioan Otteteleşanu și înființat de Academia Română, sub înaltul Patronagiu al M. S. Regelui, cărora li se vor da conform dispozițiunii testamentare a răposatului fondator, o crescere casnică și instrucțiunea

cuvântă unei „bune mame de familie, fără pretențiuni sau lux.“ Cursul va fi de 5 ani, în timpul cărora elevele vor avea toată întreținerea în Institut. Sunt admise în Institut copile pe deplin sănătoase, cari până la 5 August 1897 au împlinit 11, dar încă nu 14 ani, au pregătirea ce se dă în școlile primare din România și sunt născute din părinți români săraci. Două surori sau două vere primare nu pot fi admise în Institut. Părinții aspiranților ori reprezentanții legali acestora au să trimită — până la 5 August 1897 — cererile, însoțite de act de naștere, act de vaccină, act de paupertate și atestat școlar despre terminarea claselor primare, la Academia Română (calea Victoriei No, 135), pentru Comisiunea Fundațiunii Otteteleşanu, care, examinând informațiunile ce va crede de cuviință, va dispune ca concurențele ce îndeplinesc condițiunile mai sus precizate să fie supuse la un examen de primire, prin care se va constata gradul de pregătire în ceea ce privește cetirea și scrierea, analiza etimologică și cea sintactică, cele patru operațiuni, geografia și istoria țărilor române. Resultatele examenului se vor supune, dimpreună cu toate actele, printr'un raport, Augustului Protector al Academiei Române, Majestății Sale Regului, căruia îi aparține a decide în privința primirii. Examenele se vor face în localul Academiei la 9 Septembre 1897.

Din străinătate.

Poarta însfirșit s'a învoit la noua graniță care îi va asigura mai bine hotarele încontra atacurilor grecești. Petecul de pământ ce-l va primi, e de altfel muntos și nelocuit, afară de un sat românesc. Cu toate acestea ea se arată puțin aplecată să părăsească câmpiile Tesaliei, și față cu aceasta și Grecii se pregătesc din răsunătoare pentru o eventuală continuare a războiului. Singurii însă de sigur nu vor isprăvi nimic, își pun toate speranțele în Bulgaria care și-a comandat multe arme și agitează neconținut în Dobrogea. —

În Germania e vorbă despre criză ministerială. Cancelarul Hohenlohe adevăd nu vrea să-i deie mână împăratului pentru înăsprirea legilor despre reuniuni și înaltei tradări care e îndreptată mai ales încontra socialiștilor. Împăratul crede că a aflat un instrument destul de mlădios în jidanul portughez Miquel care din liberalul estrem ce a fost s'a schimbat într'atâta încât va fi gata să facă toate câte le voiește Wilhelm, „Gondelwilli“, cum îl chiamă, fiindcă e mai totdeauna pe drum.

În această privință însă împăratul să-și pună pofta 'n cuț; nu se va alege nimic din legile sale. Ura sa încontra socialiștilor se poate înțelege din punctul său de vedere, e însă fără temeii, ei și-au trăit traiul și și-au îndeplinit misiunea să atragă atențiunea statului la contrastele sociale și primejdiiile izvorind din ele, căror li-s'a luat ascuțișul prin legile date în interesul lucrătorilor. Pe aceștia din orașele mari i-au câștigat și cu dinșii vr'o 50 de cercuri electorale, ori unde însă și-au încercat norocul în orașele mici sau chiar la sate, unde e sărăcime puțină, au fost alungați, nu odată chiar bătuți. De aceea partidul nou al german-socialilor (antisemiți), care în timp de trei ani a câștigat 20 de mandate, îi combatte cu succes pe roșii cari nu vreau să știe de patrie și totdeauna joacă cum le flueră capitalismul jidovesc. Căci în interesul acestuia zace că clasele poporului să fie învrăjbite între sine, altfel n'ar putea pescui în tulbure.

Din contra cealaltă dorință a împăratului, adevăd să se sporească flota de resboi (ceea ce s'a refusat acum din partea dietei) e sprijinită de toți Germanii adevărați,

căci pecând flota comercială a Germanilor e, după cea englesă, cea mai mare din lume (mai mare decât a Rusiei și Franciei laolaltă), flota de resboi vine numai la al cincilea loc și în cas de resboi abia e în stare ca să apere malurile mărilor germane; flota comercială în valoare de multe miliarde ar fi dată pradă dușmanilor. De aceea Germanii pe tot rotogolul pământului încep să stringă banii pentru sporirea flotei; anul viitor însă se va alege altă dietă, în care, după toate semnele, despre soartea imperiului nu va mai hotărî internaționala neagră-roseaurie (papistașii, socialiștii și jidovimea), ci aceia cari poartă stindardul adevărat german negru-roș-auriu.

*

Kneipp s'a născut 1821 la Stefansried și a fost țesător până la anul 18.2, apoi a început să studieze teologia catolică. Fiind foarte slab la piept și neavând nici bani, dar nici încredere în medicii, el a încercat să se lecuiească singur. Observând după multe încercări că apa e leacul cel mai bun și totodată cel mai eficient, nu numai și-că a recăștigat sănătatea deplină încât a ajuns la vârsta de 76 de ani, ci mai târziu, ajuns popă sfântului și pe sătenii lui. Cu timpul a eșit vestea în țară și foile începură să scrie despre el. Mulți mai ales dintre medici îl declarau de un înșelător, la ce el a publicat esența experiențelor sale într'o cărticică: „Cura mea de apă“ și într' altele: „Așa trebuie să trăiești!“ Ace-tea s'au tradus în mai toate limbile și s'au vândut în milioane de exemplare în vr'un deceniu, dela 1884 încoace, când Kneipp a început a pune experiențele sale într'un sistem și a-și întinde activitatea în cercuri tot mai largi.

Astăzi abia e țară fără reuniuni cari poartă numele lui Kneipp, de aceea știrea morții sale a stîrnit prin lumea întreagă adîncă întristare

Căci foarte mulți s'au vindecat prin el, și totuș el n'a primit nici un ban pentru sine, numai pentru bolnavii săi săraci; și deși chiar capete încoronate l-au onorat cu prietinia lor, el totdeauna a rămas omul cel mai modest din lume.

Iată un creștin adevărat, urmaș demn al lui Isus!

*

Barnato „regele minelor din Sud-Africa“ aproape de insula Madeira, unde trecea cu vaporul „Scot“, s'a aruncat în mare, într' un acces de nebunie.

După ce a trăit în Londra ca mascărică, dela 1870 a plecat la Africa sudică, cutrierând-o dela un colț până la cellalt. Odată văzu că măgarul său scoate cu copita din pământ ceva luciu, privi mai deaproape și se convinse că era aur curat. Mai târziu a aflat și pietri scumpe, și când i-se oferiau 50 de milioane de fl pentru băile sale, le vîndu (1895.), se întoarse la Londra și se făcu „grînder“. Sute de existențe catilinare trimbușau prin foii că la cutare loc din Africa se află aur, l'arnato-și puse numele „cinstit“ pe prospect, pentru câte un bacșiș cari îi înmulțiau averea în curînd la un miliard de florini, căci acțiunile se vindeau cu prețuri nemaipomenite. Acuma toate n'au altă valoare decât a hîrtiei. După acestea e de prisos a spune că Barnato a fost jidan. R.

Felurimi.

Cum se face omul milioner?

La această întrebare vor răspunde unii — și mai ales milionerii — că-i trebuie omului numai minte și muncă; alții — mai ales aceia cari nu-s milioneri — că-i trebuie numai noroc. Însă nici aceia nici aceștia n'au dreptate, ci trebuie atât minte cât și noroc, precum arată următorul cas:

Nu demult a murit în Melbourne (capitala Australiei) un editor bătrîn care știuse să deie negoțului său o întindere atât de mare încât toți îl cunoșteau sub

porecla „Regele cărților“. Ca tiner el intrase în serviciul unui librar care avea o fată frumoasă și se îndrăgi de ea. Fetei asemenea îi era drag băiatul, deci le mai trebuia numai învoirea tatălui care însă nu arăta nici o aplecare. Într-o zi tinerul își luă inima în dinți, intră în cabinetul bocotanului și-i ceru mâna fiicei. Acesta era atât de mirat încât răspunsă numai cu un hohot, apoi zise: „Dta vrei să-mi fii ginere și n'ai nici o para frintă!“

„De sigur, cu timpul însă o să-mi câștig și eu o avere.“

„Și în ce fel?“

„Sunteți un om al afacerilor, puneți-me la încercare și veți vedea ce pot.“

Editorul se gândi puțin, apoi răspunsă: „Bine, vom încerca. Mai am 1500 de exemplare ale romanului „Nuțoaia fermecată“; nime nu mai vrea să le cumpere, ia-le și caută-ți norocul cu ele!“

După două săptămâni exemplarele toate se vînduseră și tot se mai cereau altele. Foarte curios, editorul l-întrebă pe tiner cum era cu puțință asta?

Tinerul însă răspunsă numai: „Mai târziu o să Vă esplic toate,“ tipări în cea mai mare grabă încă o ediție de mai multe mii de exemplare, și numai după ce le vînduse și pe acestea, arătă principalului său anunțul următor, publicat la loc de frunte:

Un moșier tiner, bogat dorește să se însoare. Nu cere nici avere nici frumusețe, numai cultura adevărată. Reflektantele se pot întîlni cu el în strada cutare între 3 și 4 oare. Semn de recunoaștere: Să aibă în mână romanul „Nuțoaia fermecată.“

După ce auzise această deslegare a ghicitorului, editorul strigă ca inspirat: „Numai dta o să-mi fii ginere!“

De atunci se începu cariera a viitorului „rege al cărților.“

Triunghiul.

De E. Tahîș.

Următoarele cuvinte au acelaș înțeles cetite atât orizontal cât și vertical, adică inițialele lor cetite din sus în jos:

1. Un regat european.
2. Cuvint ce indică în cât-va originea unor oameni.
3. Un arbust.
4. Un numeral.
5. O condiție de frunte la actul religios al căsătoriei.
6. O plantă folositoare, ce se cultivă și pe la noi.
7. O vocală.

Termin de deslegare 11 iulie n. Se va sorți o carte.

Deslegarea ghicitorului

din N-1 8 e următoarea:

Și de când mi-ai suris mie cerul nu mai e norat
Steaua nopții e mai vie, aerul mai parfumat.
Fruntea mea ce altădată se pălea în cugetări,
Astăzi este animată d'aste calde sărutări.
Și prin cântecele mele tu suspine nu 'ntânești
Căci surid serbând prin ele bucuriile cereșci.
De Michail Zamfirescu.

Bine au deslegat-o domnele și domnișoarele: Elena Méhes n. Maniuca din Oravița, Lucreția Poruț — Ianza din Căcova, — Luisa Oltean n. Bogdan din Fels Szűcs, Mărioara Cornea n. Popovici din Ciaba, — Victoria Vicaș din Hidig, — Sabina Oprai din Visag, Elena Horvath din Oradea-mare, Mariți și Anița Onițiu din Seghedin, Elisa Bodocan și Georgina Bucsa din Blaj, — Cornelia Sava din Cetea, Maria Bugaru din B. Comloș, Sylvia Paleu din Biserica albă, Maria Florescu din Dubesți, Victoria și Emilia Doctor din Hașfalău, Maria Daraban din Rodna v. și Ottilia Caba din Cheud

Domnii: Societatea Carmen Sylva din Graz, Gavril Dudulescu din F. Gvörös, Iuliu Grofșorean din Gașa Nicolau, Onciu din Uzdin, Eremia Tahîș din Sângiorgiul român George Leucutia din Coroți, P. P. Roșca din Zlatna și Cornel Papp din Beinș

Premiul sortit Opere complete de Ioan Creangă (partea 5 și 6, a câștigat-o dl Eremia Tahîș.

Posta redacției.

Dlul J. B. în C. Novela am primit-o. Nu se poate începe în Nr. acesta dar cu greu se va putea și în ceilalți din pricina că novela ce apare dela început în revista, încă nu se sfirșește. Ar fi prea neplăcut pentru cititori două romane nesfirșite. Dacă vă învoiți — iese 2 luni putem începe publicarea novej Dvoastre — schimbând ceva ici colea.

Dlul E. M. în O. Sêrb. Ne-ați îmbucura mult trimițându-ne Nr. 2!

Dlul E. P. în A. per H. Ați primit rii ceruți? P'am espedat de-a doua oară!

Dlul P. C. în K. S. Marți am primit. Vom face cum doriți. — vă mulțămim de vers! —

Dlul P. B. Delaobad. Am primit, vă mulțămim! Veți primi scrisoare în septămăna viitoare. Nr. 9 vi s'a espedat deodată cu acesta din urmă. Spesele espedării sunt a e noastre.

Dlul J. P. în A. V. u. p. Sárkány. Revista vi s'a espedat regulat la adresa indicată

Dlul E. T. în S. român. Vă mulțămim pentru celea trimise. Vor apărea pe înd.

Dlul O. P. L. în Blaj. Schița am primit-o și doar va apărea în unul din numerii viitori.

Dlul Epaminonda în V. De ce nu aducem și noi lucrări de ale scriitorilor „de dincolo“ (din România adică?) cum o face s. p. dl Vulcan? Ne ați pus o întrebare foarte grea și nu vă putem răspunde mai bine decât că: deoarece noi nu suntem membrii la academia rom, nu avem prilej să calatorim în România prela ședințele suslăudatei academi, unde întalnindu-ne apoi cu toți literații de valoare sa fim în „plăcuta poziție“ a le cere personal, manuscrite pentru revista și astfel se vinim apoi acasa încarabați bine cu material — suntem nevoiți a face tot ce se poate cu lucrări de ale celor „de dincoaci“ un lucru, ce absolut nu ne poate supăra ci din contra numai înveseli ne poate. Cei „de dincolo“, me rog, sunt cu mult mai mândri fața cu noi, cei mititei pe terenul publicistic, — decât să ne trimită ceva — spre încurajare la munca obositoare la care ne-am angajat, fără multe și mari rugaminte în scris! Apoi ca să fim de tot sinceri — redactora revistei noastre e prea sfioa a — însușirea cea mai nefavorabilă pentru un publicist! Să avem noi numai a treia parte din averea Dlul V. fi sigur că am călători, în toată luna la București și apoi sa vezi mata lucrări „de dincolo“ în „F. L.“

Și un literat — el mai întâiu, — fie acela o celebritate universală, trebuie sa aibă nu numai mare talent ci și o inimă mare priceptoare de durerile și nevoile celor mai mititei. Inimi de acestea am găsit însă numai la cei de dincoaci! Fieți destul atâta dle, și nu te supere lucruri fara de cari poți trai în tinea. Scuză ca și-am răspuns aici dar, pre semne ai uitat să ne dai adresa dtale. Pagubă!